

Ledningsstaben
Maria Ståhl

2018-09-11

Dnr: RUN 2018-182

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Konstnär – oavsett villkor?

Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23), Diariennr. Ku2018/00773/KO

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över promemoria ”Konstnär – oavsett villkor?” (SOU 2018:23)

Sammanfattning

Region Östergötland har beretts möjlighet att lämna remissyttrande avseende utredningen ”Konstnär – oavsett villkor?”. Region Östergötland yttrar sig över förslag som berör regionens ansvarsområden och kommunal verksamhet.

Konstnär – oavsett villkor? är en välkommen genomlysning av konstnärernas villkor i Sverige idag. Att få ta del av vilka statliga insatser som har genomförts fram till idag samt se effekterna av dessa är intressant och viktigt att belysa. Utredningen visar också tydligt på behovet av en mer offensiv konstnärspolitik och behovet av nya ekonomiska satsningar och reformer på området. Utredningen pekar på hur viktigt det är att konsten och kulturen har en central roll i samhällsutvecklingen. Mycket av det som utredningen tar upp handlar om kunskapsbildning. Utredningen som gjorts kring digitaliseringens påverkan på konstnärligt utövande är intressant läsning som visar på hur viktigt det är att arbeta med de här frågorna som i allra högsta grad handlar om inkludering.

Utredningen föreslår en förändring av förordningen för kultursamverkansmodellen som innebär att särskilt utpekade konst- och kulturområden tas bort. Region Östergötland ställer sig inte bakom detta förslag. Det finns också ett förslag om uppdrag till Tillväxtverket gällande kulturella och kreativa näringar som Region Östergötland ser som positivt, dock ställer vi oss frågande till att detta förslag inte är kopplat till någon ekonomisk ram. Andra förslag som tas upp som exempelvis produktionshus för ungdomar, motiv och inriktning för en ny konstnärspolitik, digitaliseringens påverkan på konstnärers yrkesutövande samt kompetens om offentlig upphandling, ser Region Östergötland som positiva. Detta är viktiga insatser som vi ser kommer förbättra villkoren för professionella konstnärer.

Generellt anser Region Östergötland att det i promemorian finns ett allt för tydligt storstadsperspektiv där storstaden används som norm. Vi vill poängtera att för att kunna skapa

Ledningsstaben
Maria Ståhl

2018-09-11

Dnr: RUN 2018-182

förutsättningar samt utveckla konstområdet så kräver det ett större helhetsgrepp. Det måste finnas en infrastruktur i hela landet för att skapa en ordentlig arbetsmarknad för konstnärerna samt utveckla konsten. Infrastrukturen är viktig för en lokal och regional nivå.

Synpunkter på förslagen

9.2.1 Motiv och inriktning (En ny konstnärspolitik)

Region Östergötland ställer sig bakom förslaget om motiv och inriktningen för en ny konstnärspolitik.

En modern konstnärspolitik är viktig för att visa på den roll konsten och konstnärerna spelar i samhällsutvecklingen. Att lyfta konstens egenvärde är av stor vikt för att konsten ska kunna bli en självklar del i samhället och samhällsutvecklingen. I förslaget betonas konstnärernas självklara del i samhällsutvecklingen genom att via konsten visa på nya synsätt och uttrycksformer. Vikten av ekonomiska förutsättningar, att konstnärer ska kunna leva på sin konst poängteras tydligt liksom principen om armlängds avstånd, vilket är förhållningssätt som Region Östergötland delar.

9.3.5 Konstnärliga produktionshus för ungdomar

Region Östergötland ser förslaget om produktionshus för ungdomar som en värdefull insats för att minska snedrekryteringarna till de konstnärliga högskolorna. Aktiva insatser för att sänka trösklarna till det konstnärliga arbetet är nödvändiga för att få ökad jämlikhet på kulturområdet. Det är viktigt att det poängteras att huvudmännen förväntas ta ett långsiktigt ansvar samt att det är verksamma konstnärer som knyts till produktionshusen. Region Östergötland vill skicka med att de konstnärliga högre utbildningarna är fokuserade till storstadsområdena, en struktur som också måste ses över för att minska en snedrekrytering. Att sätta produktionshusen i relation till lokala förutsättningar anser Region Östergötland vara betydelsefullt för möjligheten att bygga en hållbar lokal kulturell infrastruktur.

Förutsättningar som att det exempelvis finns en högre konstnärlig utbildning eller folkhögskola på orten, att bild och form erbjuds inom kulturskolan spelar också stor roll för att en insats som produktionshus ska få genomslag.

9.4.2 Digitaliseringens påverkan på konstnärernas yrkesutövande

Region Östergötland är positiva till förslaget att ta fram en nationell digitaliseringsstrategi för den offentligt finansierade kulturen. Region Östergötland ser det även som positivt att det tagits fram en utredning kring digitaliseringens påverkan på konstnärer eftersom, vilket framgår av utredningen, detta ämne har varit väldigt eftersatt. Att det tas fram en nationell strategi är mycket värdefullt eftersom den regionala nivån kan ansluta till den och lyfta i egna planer och strategier. Region Östergötland vill även poängtera att det är en nödvändighet att den här strategin dockas mot den nationella digitaliseringsstrategin (För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi).

Ledningsstaben
Maria Ståhl

2018-09-11

Dnr: RUN 2018-182

9.4.3 Uppdrag om kulturella och kreativa näringar

Region Östergötland ser det som mycket positivt att ett utökat uppdrag ges till Tillväxtverket gällande kulturella och kreativa näringar. Tillväxtverkets insatser stärker det regionala utvecklingsarbetet på ett värdefullt sätt, därför ställer vi oss frågande till varför detta förslag inte inbegriper en ekonomisk insats. Region Östergötland anser att det med nödvändighet behöver tillföras resurser för att få en större genomslagskraft. Utredningen lyfter fram att kulturella och kreativa näringar spelar en stor roll för konstnärernas arbetsmarknad, av den anledningen är det också viktigt att tillföra en ekonomisk ram.

9.4.6 Offentliga inköp av konst – Kompetens om offentlig upphandling

Det är bra att lyfta den här frågan och ge den utrymme i utredningen. Från Region Östergötlands håll så instämmer vi i att kunskaperna kring frågan är bristfälliga och en ökad kunskap i alla nivåer kommer ge en positiv utveckling för de verksamma konstnärerna.

9.4.7 Konstens behov av mellanhänder – En allians för konstnärliga upphovsmän & Centrumbildningarna

Region Östergötland ställer sig bakom förslaget att tillföra centrumbildningarna ytterligare 10 miljoner kronor. Centrumbildningarna är medlemsstyrda organisationer vilket innebär att struktur och innehåll kan se olika ut. Det finns centrumbildningar inom olika kulturområden och gemensamt för dem är att fungera som en brygga mellan konstnär och uppdragsgivare eller arbetsgivare. I Östergötland är centrumbildningen rätt osynlig, vi ser det därför som positivt att utredningen tar upp att samarbetet med landsting och region måste öka.

Förslaget om en försöksverksamhet med en allians för konstnärliga upphovsmän ser Region Östergötland som positivt. Detta har inom musik, teater och dans visat sig positivt. Att skapa en allians är ett bra sätt att främja utvecklingen och skapa mer arbete inom konstområdet. Det kan också vara en viktig insats när det kommer till att skapa nätverk, kunskapsbildning och kompetensutveckling och det är också en insats som kan ge en ökad trygghet och stabilitet i den yrkesmässiga tillvaron. Det är svårt att förutse hur detta ska gå till rent praktiskt samt vad det kommer ge mer konkret, men Region Östergötland ser positivt på att det tillförs pengar för att få göra ett försök. Det är viktigt för utvecklingen av området att det finns pengar för att kunna starta testverksamheter.

9.5.3 Kultursamverkansmodellen

Utredningen ger som förslag att ändra förordningen för kultursamverkansmodellen vilket innebär att regionerna i så fall får en klumpsumma av staten att själva fördela inom olika områden. I nuläget kommer fördelningen från staten, efter äskande från regionerna. Det här förslaget ställer sig Region Östergötland inte bakom. Det är svårt att förutse konsekvenserna av det här förslaget både på kort och lång sikt och en förändring av det här slaget skulle

Ledningsstaben
Maria Ståhl

2018-09-11

Dnr: RUN 2018-182

behöva föregås av omfattande konsekvensanalys. Det är visserligen positivt att ha möjligheten att öppna upp för nya kulturyttringar samt att man från statens sida vill öka regionernas mandat, men vi ser inte att det här är rätt sätt. Kultursamverkansmodellen bygger på ett flernivåstyre något vi ser gynnar utvecklingen av kulturen, det här förslaget ser vi kan minska det statliga engagemanget. Det är viktigt att det finns en grundläggande infrastruktur för kulturen något modellen bidrar till. Att ha en stabil och grundläggande infrastruktur för kulturområdet bidrar till att skapa ett kulturellt men även socialt hållbart samhälle. För de mindre kulturyttringarna är det av stor vikt att få ingå i en större struktur för att öka sin synlighet. Vi ser en fara i att olika kulturyttringarna kan komma att ställas mot varandra ännu mer, något som skulle urholka kulturområdet. Det kan också medföra att det blir svårt att ha ett långsiktigt tänk.

Region Östergötland vill skicka med att det vore positivt med en rörlig del av samverkansmodellen som ger regionerna möjligheten att ta in nya kulturyttringar. Det skulle då behövas kopplas ytterligare en ekonomisk ram till detta inom samverkansmodellen utöver de 25 miljoner som enligt förslaget ska tillföras.

Anita Jernberger
Regionutvecklingsnämndens
ordförande

Andreas Capilla
Regionutvecklingsdirektör